

Verkennend natuuronderzoek locatie Nagtegael te Beilen

Onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en gebieden

Datum: 08-03-2012
Auteur: A. Tuitert
Opdrachtgever: Aveco de Bondt
Rapportnummer: AT/2012/03.08
Versie: C1

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Aan de zuidkant van Beilen ligt de recent ontwikkelde woonwijk Nagtegael (zie figuur 1.1). In deze woonwijk liggen nog enkele percelen die niet bebouwd zijn. Voor een deel van deze percelen (perceel 1 t/m 6, zie figuur 3.1 in hoofdstuk 3) dient de vergunbaarheid in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur onderzocht te worden. In opdracht van Aveco de Bondt is derhalve een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd om de natuurwaarden van het plangebied en de consequenties van de geplande ingreep te kunnen inschatten. Voorliggend rapport bevat de uitkomsten van dit verkennend natuuronderzoek.

Figuur 1.1: Overzicht ligging woonwijk Nagtegael te Beilen (rood omcirkeld).

1.2 Doel

Het doel van dit onderzoek is om te bepalen of de geplande ontwikkelingen in het plangebied kunnen leiden tot het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur. Op basis van dit onderzoek kan worden vastgesteld of voor de ontwikkelingen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet of een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet vereist is en of in het kader van de bestemmingsplanfase een dergelijke ontheffing of vergunning verleendbaar wordt geacht.

2 WETTELIJK KADER

2.1 Natuurbeschermingswet 1998

Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) in oktober 2005 zijn door Nederland de internationale verplichtingen vanuit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving verankerd. Ingevolge artikel 10a, eerste lid Nb-wet, wijst de minister van EL&I gebieden aan ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Projecten, plannen of handelingen, die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, zijn op grond van artikel 19d Nb-wet verboden. Ook projecten, plannen of handelingen die buiten het Natura 2000-gebied plaatsvinden kunnen verboden zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden. Gedeputeerde Staten – of in uitzonderingsgevallen de minister van EL&I – kunnen een vergunning verlenen voor activiteiten die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben. De vergunning wordt pas afgegeven nadat een zogenaamde 'habitat-toets' het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en dat er geen significante verstoring van soorten optreedt.

2.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ffwet) voorziet sinds 1 april 2004 in bescherming van inheemse soorten planten en dieren. Naast bepalingen voor specifiek aangewezen soorten geldt krachtens art. 2 van de Ffwet de algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Via deze wet wordt eenieder mede verantwoordelijk voor de zorg en bescherming van flora en fauna.

Voor de bij wet aangewezen soorten moeten activiteiten, ruimtelijke ingrepen en ruimtelijk gebruik worden getoetst aan de verbodsbepalingen uit de wet. Beschermde planten mogen niet worden geplukt of beschadigd (art. 8), beschermde dieren mogen niet worden gedood, verwond, gevangen, of verontrust (art. 9 en 10) en voortplantings- en vaste rust- of verblijfsplaatsen mogen niet worden beschadigd of verstoord (art. 11). Bovendien is het niet toegestaan beschermde soorten planten en dieren te vervoeren, of onder zich te hebben (art. 13). Wanneer als gevolg van activiteiten de effecten op beschermde soorten zodanig zijn dat daarmee deze bepalingen overtreden worden, dan dient daarvoor in bepaalde gevallen een ontheffing aangevraagd te worden.

In de Flora- en faunawet worden beschermde soorten ingedeeld in drie verschillende beschermingsniveaus:

Algemeen beschermde soorten

Voor algemeen beschermde soorten (soort van tabel 1 AMvB Ffwet) geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht bij activiteiten die te maken hebben met ruimtelijke ingrepen of beheer, mits de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet in gevaar komt. Bij andere activiteiten moet wel een ontheffing worden aangevraagd. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de algemene zorgplicht. Er zal altijd gezocht moeten worden naar manieren om de negatieve effecten te minimaliseren.

Overige beschermde soorten

Voor de iets zwaarder beschermde soorten (soort van tabel 2 AMvB Ffwet) is voor ruimtelijke ingrepen wel een ontheffing vereist, tenzij er gewerkt wordt volgens een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode biedt organisaties de mogelijkheid om bepaalde beheersmaatregelen of ruimtelijke ontwikkelingen uit te voeren zonder telkens daarvoor een (afzonderlijke) ontheffing te moeten aanvragen. In dat geval geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Het toetsingscriterium voor ontheffingverle-

ning van tabel 2-soorten is het criterium van de gunstige staat van instandhouding van de soort. Die mag niet in het geding komen.

Strikt beschermde soorten

De derde categorie zijn de strikt beschermde soorten (soort van tabel 3 AMvB Ffwet). Ten aanzien van deze beschermde soorten geldt dat altijd een ontheffing van de verbodsbepalingen moet worden aangevraagd. De ontheffing wordt alleen verleend indien uit onderzoek blijkt dat er een bij wet genoemde dwingende reden aan het plan ten grondslag ligt, er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.

Vogels

Vogels vormen een aparte categorie. Voor broedende vogels zijn er vrijwel geen ontheffings-mogelijkheden. Vogels zijn vooral kwetsbaar in hun broedperiode, daarom geldt in ieder geval dat in de buurt waar vogels broeden geen werkzaamheden mogen plaatsvinden in het broedseizoen (globaal van half maart tot begin augustus). Door het ministerie van EL&I is een lijst opgesteld met vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn. Voor deze soorten geldt dat ze ook buiten het broedseizoen niet mogen worden verstoord of hun vaste rust- en verblijf mag worden aangetast.

2.3 Beleid ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal, en gemeentelijk niveau vastgesteld, waarin onder andere de bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd. De EHS werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en is daarna opgenomen in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR). Het Structuurschema is inmiddels vervangen door de Nota Ruimte.

Bij geplande ingrepen die binnen de EHS vallen moet het belang van de natuurbescherming worden afgewogen tegen andere belangen, indien de voorgenomen ingreep negatief uitwerkt op de aanwezige natuurwaarden. De kern van de afweging vormt het 'nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen dat schadelijke ingrepen niet zijn toegestaan, tenzij er andere belangen zijn die de ingreep rechtvaardigen. In dat geval zijn compenserende maatregelen voorgeschreven.

3 ONDERZOEKSGBIED

Het onderzoeksgebied bestaat uit 6 verschillende deelgebieden (zie figuur 3.1) in de woonwijk Nagtegael in het zuiden van Beilen in Drenthe.

Figuur 3.1: Onderzochte percelen (1 t/m 6) in de nieuwbouwwijk Nagtegael.

De percelen bestaan uit reeds bouwrijp gemaakte gronden, die inmiddels weer enkele jaren braak liggen. Op de percelen is een overwegend schrale pioniervegetatie aanwezig. Er staan geen bomen op de onderzochte percelen en er is geen oppervlaktewater aanwezig. De percelen 2 en 6 grenzen wel aan begroeiing, maar die valt buiten het onderzoeksgebied.

Foto 3.2: Onderzoeksgebied.

4 ONDERZOEKSRISULTATEN

4.1 Bureaustudie

4.1.1 Werkwijze

Op basis van bestaande inventarisatiegegevens is een bureauonderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde gebieden en/of soorten in (de omgeving van) het plangebied. Hiervoor zijn o.a. het in 2008 door Oranjewoud uitgevoerde natuuronderzoek, verspreidingsatlassen en digitale media als www.waarneming.nl gebruikt. Aan de hand van deze bureaustudie kan een inschatting gemaakt worden van welke beschermde gebieden en/of soorten er mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen.

4.1.2 Natuurbeschermingswetgebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied of een Beschermd natuurmonument. Het dichtstbijzijnde natuurbeschermingswetgebied is het Natura 2000-gebied Dwingelderveld op 2,7 km afstand van het plangebied. Op ca. 6,7 km afstand van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied Mantigerbos en op ca. 7,3 km het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold. Gezien de relatief grote afstand van het plangebied tot de dichtstbijzijnde natuurbeschermingswetgebieden en de relatief beperkte ingreep, kunnen (significant) negatieve effecten op natuurlijke habitats en/of soorten waarvoor natuurbeschermingswetgebieden zijn aangewezen op voorhand worden uitgesloten. Verdere toetsing in de vorm van een verslechteringstoets of een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet is niet aan de orde.

4.1.3 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Rondom Beilen liggen diverse EHS-gebieden, maar allemaal op meer dan 500 m afstand van het plangebied. Gezien de relatief grote afstand van het plangebied tot het dichtstbijzijnde EHS-gebied en de beperkte effectafstand van de ingreep, kunnen (significant) negatieve effecten op de EHS worden uitgesloten. Verdere toetsing in de vorm van een "nee, tenzij-toets" is niet aan de orde.

Figuur 4.1.3: Overzicht begrenzing EHS (groen gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rode ster). Bron:gebiedendatabase EL&I.

4.1.4 *Beschermde soorten*

In de omgeving van het plangebied zijn de algemeen beschermde plantensoorten gewone dotterbloem, zwanebloem en koningsvaren waargenomen (Atlas van de Drentse Flora 1999). Dotterbloem en zwanebloem groeien langs watergangen of in natte graslanden. Koningsvaren groeit in vochtige loofhoutbossen, veenmoerassen en aan beschaduwde slootkanten. Dergelijke biotopen zijn niet in het onderzoeksgebied aanwezig.

Verder zijn diverse vleermuissoorten in de omgeving van het onderzoeksgebied waargenomen, te weten gewone dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis (Oranjewoud, 2008)¹.

Van de rugstreeppad zijn alleen enkele oude waarnemingen (jaren '80) bekend uit de ruimere omgeving van het plangebied (Oranjewoud, 2008). Van andere beschermde soorten amfibieën en reptielen zijn geen waarnemingen uit het onderzoeksgebied bekend.

In Beilen komen de beschermde vissoorten kleine modderkruiper en bittervoorn voor (RAVON, 2011)². Deze soorten zouden ook in het aan het onderzoeksgebied grenzende Linthorst-Homankanaal voor kunnen komen.

Van andere (zwaarder) beschermde soorten zijn geen waarnemingen uit het onderzoeksgebied bekend.

4.2 Verkennend veldbezoek

4.2.1 *Werkwijze*

Op 2 maart 2012 heeft een verkennend veldbezoek in het plangebied plaatsgevonden door een ecooloog. Op basis van expert judgement is aan de hand van biotoopeisen van beschermde soorten beoordeeld welke beschermde soorten er potentieel in het plangebied voor kunnen komen. Het veldonderzoek heeft derhalve een verkennend karakter en kan niet worden gezien als uitputtende soorteninventarisatie.

4.2.2 *Flora*

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen specifiek biotoop voor beschermde plantensoorten. Aanwezigheid van beschermde soorten planten kan derhalve worden uitgesloten.

4.2.3 *Vogels*

In het onderzoeksgebied zijn geen mogelijkheden voor vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten als roofvogels, uilen en spechten aanwezig. Aanwezigheid van dergelijke vaste rust- en verblijfplaatsen kan derhalve worden uitgesloten.

In de pionierbegroeiing binnen het plangebied kunnen wel enkele algemeen voorkomende vogelsoorten als graspieper, scholekster en witte kwikstaart broeden. Werkzaamheden dienen derhalve bij voorkeur buiten het broedseizoen van vogels plaats te vinden.

4.2.4 *Zoogdieren*

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen zoogdieren in het plangebied aangetroffen. Wel zijn sporen van veldmuis aangetroffen. Ook soorten als egel en huisspitsmuis zouden incidenteel in het onderzoeksgebied voor kunnen komen. Dit zijn algemeen be-

¹ Oranjewoud, 2008. Fase 3 plan Nagtegael te Beilen; Toetsing Flora- en faunawet.

² www.ravon.nl.

schermde soorten (tabel 1 Ffwet) waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt.

Van zwaarder beschermde soorten zoogdieren als boommarter, steenmarter, eekhoorn en das zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of potentiële leefgebieden in het onderzoeksgebied aanwezig. Aanwezigheid van dergelijke soorten kan derhalve worden uitgesloten.

Vleermuizen

In het onderzoeksgebied zijn geen potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig, vanwege het ontbreken van bomen en gebouwen. Het onderzoeksgebied zelf bevat ook geen opgaande begroeiing die als vliegroute of foerageergebied voor vleermuizen kan dienen. Langs de deelgebieden 1, 2 en 6 is wel begroeiing aanwezig die door vleermuizen gebruikt kan worden als foerageergebied. Deze begroeiing blijft aanwezig. Als gevolg van (beperkte) lichtverstoring kan deze begroeiing minder geschikt worden voor vleermuizen om langs te foerageren. Het betreft echter een marginaal deel van het potentieel aan foerageergebied voor vleermuizen in de bredere omgeving. De functionaliteit van het gebied als potentieel foerageergebied voor vleermuizen komt met zekerheid niet in gevaar. Van een overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet is derhalve geen sprake.

4.2.5 Reptielen, amfibieën en vissen

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater in het onderzoeksgebied kan de aanwezigheid van beschermde vissen en watergebonden amfibieën en reptielen worden uitgesloten. De landgebonden amfibiesoorten gewone pad en bruine kikker zouden incidenteel in het onderzoeksgebied voor kunnen komen. Dit zijn algemeen beschermde soorten (tabel 1 Ffwet) waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt.

In het onderzoeksgebied zijn zandige en met pioniervegetatie begroeide delen aanwezig, die potentieel leefgebied voor soorten als rugstreeppad en zandhagedis vormen. De rugstreeppad is in de omgeving van het onderzoeksgebied voor het laatst in de periode tussen 1970 en 1982 waargenomen (Oranjewoud, 2008). De zandhagedis komt niet in de bredere omgeving van Beilen voor. In het onderzoeksgebied komen derhalve geen zwaarder beschermde soorten vissen, amfibieën en reptielen voor.

4.2.6 Ongewervelden

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen beschermde soorten ongewervelden in het onderzoeksgebied aangetroffen. Het onderzoeksgebied bevat ook geen specifiek geschikt biotoop voor beschermde soorten libellen, dagvlinders of andere soorten ongewervelden. De aanwezigheid van beschermde soorten ongewervelden in het plangebied kan derhalve worden uitgesloten.

5 CONCLUSIES

5.1 Natuurbeschermingswet

De ingreep leidt niet tot (significant) negatieve effecten op gebieden die zijn beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet. Nader onderzoek in de vorm van een verslechteringsstoets of een passende beoordeling is derhalve niet noodzakelijk en het aanvragen van een Natuurbeschermingswetvergunning niet aan de orde.

5.2 Ecologische Hoofdstructuur

De ingreep leidt niet tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de wezenlijke kenmerken en waarden van de ecologische verbindingzone. Het doorlopen van een "Nee, tenzij-toets" is derhalve niet noodzakelijk.

5.3 Beschermden soorten

In het onderzoeksgebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of groeiplaatsen van zwaarder beschermde soorten planten en dieren aanwezig. Het onderzoeksgebied bevat ook geen specifiek leefgebied voor zwaarder beschermde soorten dieren.

De algemeen beschermde soorten veldmuis, egel, huisspitsmuis, gewone pad en bruine kikker zouden het onderzoeksgebied incidenteel als leefgebied kunnen gebruiken. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is voor deze soorten niet noodzakelijk.

In het onderzoeksgebied zouden enkele algemeen voorkomende vogelsoorten als graspieper, scholekster en witte kwikstaart kunnen broeden. Werkzaamheden dienen derhalve bij voorkeur buiten het broedseizoen van vogels uitgevoerd te worden.

In het onderzoeksgebied zijn geen potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig, vanwege het ontbreken van bomen en gebouwen. Het onderzoeksgebied zelf bevat ook geen opgaande begroeiing die als vliegrouwe of foerageergebied voor vleermuizen kan dienen. Langs de deelgebieden 2 en 6 is wel begroeiing aanwezig die door vleermuizen gebruikt kan worden als foerageergebied. Deze begroeiing blijft aanwezig. Als gevolg van (beperkte) lichtverstorening kan deze begroeiing minder geschikt worden voor vleermuizen om langs te foerageren. Het betreft echter een marginaal deel van het potentieel aan foerageergebied voor vleermuizen in de ruimere omgeving. De functionaliteit van het gebied als potentieel foerageergebied voor vleermuizen komt met zekerheid niet in gevaar. Van een overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet is derhalve geen sprake, waardoor geen ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet noodzakelijk is ten aanzien van vleermuizen.